

N:o 17.

Ank. till Riksd. Kansli den 22 Febr. 1873, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, om beviljande af anstånd med erläggande af ränta och kapitalafbetalning å det till sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen i Elfsborgs län från Riksgäldshontoret anvisade låneunderstöd; Gifven Stockholms Slott den 30 Januari 1873.

Enligt underdånig skrifvelse af den 21 Mars 1868 har Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts derom aflåtna nådiga Proposition, till sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen i Kalfs socken och Kinds härad af Elfsborgs län anvisat ett låneunderstöd af 34,700 riksdaler, med förklarande att de allmänna vilkor, som vid 1867 års riksdag för statsbidrags åtnjutande till arbeten af ifrågavarande beskaffenhet blifvit bestämda, skulle iakttagas; innehållande berörde vilkor, att för utbekomna låneunderstöd till sjösänkningar och myrutedikningar eller andra vattenaftappningsföretag borde, efter tre års förlopp från slutet af det år, hvarunder låne-medlen från Riksgäldskontoret först utbekommit, årligen erläggas åtta procent å hela den lyftade lånesumman, hvaraf räntan skulle godtgöras efter fem för hundra å obetalda kapitalbeloppet, och det öfriga utgöra afbetalning derå. Då berörda försträckning från Riksgäldskontoret utanordnats den 24 September 1868, hade, efter det intressenterne i företaget innehåft lånet räntefritt under åren 1869, 1870 och 1871, första inbetalningen bort verkställas den 31 sistlidne December.

Uti en till Kongl. Maj:t ställd, af dess Befallningshafvande i nämnda län med memorial den 12 December 1872 öfverlemnad skrift har arbetsdirektionen för omnämnda sjösänkingsföretag i underdånighet anført, att, ehuru, till följd af förändrad plan för arbetets utförande, som orsakat tidsutdrägt, samt orten öfvergången missväxt, anstånd med företagens fullbordande medgifvits till den 1 Oktober 1873, intressenterne deri likväl icke vore dermed hulpne, enär genom flera samverkande orsaker detta företag, som börjades redan år 1857, blifvit fördröjdt och till följd deraf vida dyrare än som eljest blifvit fallet. Efter en långvarig rättegång, som börjades

börjades år 1859 och genom Kongl. Maj:ts dom den 11 Maj 1864 afslutades, hade nemligen delegarne fått inlösa de s. k. Arvidstorpsverken med ett belopp af 18,238 Riksdaler 67 öre samt vidare, för att icke utan all nytta hafva gjort denna uppoffring, nödgats utföra en hufvudsaklig del af de arbeten, hvarigenom trakterna närmast Kalfsjön och ån till Fegen gjorts odlingsbara. Då statsbidraget utföll, hades således delegarne redan utbetalt ett större belopp än det erhållna lånet, och ehuru sedan dess ytterligare utgifvits några tusen riksdaler, återstode det oaktadt utförda arbeten för omkring 30,000 Riksdaler. Delegarnes ställning vore i följd häraf föga tillfredsställande, synnerligast sedan dagsverkskostnaden stigit med 50 procent, utan att ändock någon större arbetspersonal kunde samlas, enär från såväl ifrågavarande ort som angränsande provinserna Halland och Småland yngre arbetare i stora hopar begåfve sig dels till utrikes ort dels till de i Småland och Östergötland pågående jernvägsarbetena, så att endast den fasta befolkningen, som oundgängligen fordrades för orternas jordbruk, funnes kvar, hvilken befolkning endast på kortare tider, mellan jordbruksarbetena, vore tillgänglig. Då emellertid, detta oaktadt, arbetet måste afslutas, funnes ingen annan utväg än att ytterligare öka dagspenningen för att uppbringa arbetspersonalen till den största möjliga; men enär sådant icke låte sig göra utan ökade kostnader, hvilka redan förut vore nära nog större än delegarne i företaget förmådde bära, skulle intressenterne blifva alldeles urständsatte att fullborda arbetet, om de derförinnan nödgades utbetala ränta och amortering å statslånet.

På grund af hvad sålunda anförts har arbetsdirektionen anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra framställning derom, att anstånd med inbetalning af ränta och amortering å samma lån måtte lemnas till år 1876, hvarförinnan arbetet svårligen kunde blifva färdigt.

Såsom skäl för den begärda eftergiften hafva sökandena i öfrigt åberopat de många svårigheter, hvilka de icke kunnat förutse, och som säkerligen vid dylika företag i allmänhet icke förekomme. Sålunda hade sökandena icke kunnat förutse förenämnda långvariga rättegång, hvilken orsakat, jemte kostnader och ränteförlust, äfven tidsutdrägt. Vid den tidpunkt då företaget börjades, plägade Rikets Ständer för dylika företag lemna såväl anslag som lån, hvaremot sökandena endast erhållit lån. Att Staten afsade sig delaktighet i företaget för de 3 boställen, som med nära en tredjedel inginge deri, hade jemväl i hög grad ökat svårigheterna. Flevariga, ännu ej afslutade rättegångar med en stor del intressenter, som helt och hållet ville undandraga sig allt deltagande, äfvensom förändringen i planen för arbetets utförande, hade vållat både kostnad och tidsutdrägt, hvilket allt icke kunnat beräknas. Härtill komme att den under flera år tryckta affärsställningen gjort det för arbetsdirektionen omöjligt att anskaffa det för arbetets fullbordande nödiga kapital förr än år 1872, samt att ifrågavarande ort, belägen 6 till 8 mil från närmaste stad och jernvägsstation, vore den magraste och fattigaste i mellersta delen af riket, utan andra kommunikationer än några få backiga och sandiga vägar.

Vid ansökningens öfverlemnande har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet hemställt, att de af sökandena andragna, på sakförhållanden grundade skäl för begärda anståndet måtte af Kongl. Maj:ts behjertas; och har Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader med underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t inkommit.

På grund af hvad sålunda förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva, det den för sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen från Riksgälds-kontoret lemnade försträckning å 34,700 Riksdaler må af delegarne i nämnda företag räntefritt innehafvas intill slutet af år 1875, och att således tiden, då stadgade annuiteten å berörda försträckning första gången skall erläggas, framflyttas till den 31 December 1876.

De ärendet tillhörande handlingar skola vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Axel Bergström.

*Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen
i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Januari 1873.*

N ä r v a r a n d e:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: *Bredberg*,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer* och
Weidenhielm.

Slutligen föredrog Departements-chefen Statsrådet *Bergström* i underdånighet en af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs län med underdånigt memorial den 12 nästlidne December öfverlemnad och till nådigt bifall förordad ansökning af arbetsdirektionen för sänkning af sjöarne *Kalfven* och *Fegen* inom *Kinds* härad af nämnda län om anstånd med erläggande af ränta och kapitalafbetalning å den till berörda arbetsföretag från Riksgälds-kontoret anvisade försträckning; — I anledning hvaraf Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader blifvit hörd och med underdånigt utlåtande af den 24 innevarande månad inkommit.

På grund af hvad i ärendet förekommit hemställde Statsrådet, det Kongl. Maj:t täcktes medelst nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva, det den för sänkning af sjöarne *Kalfven* och *Fegen* från Riksgälds-kontoret lemnade försträckning af 34,700 R:dr måtte af delegarne i nämnda företag få räntefritt inne-

hafvas intill slutet af år 1875, och att således tiden, då stadgade annuiteten å berörda försträckning första gången skulle erläggas, framflyttades till den 31 December 1876.

Hans Maj:t Konungen täcktes i nåder bifalla hvad Statsrådet sålunda i underdånighet hemställt, samt befallde att i öfverensstämmelse dermed nådig proposition, af den lydelse bilagan till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen i vanlig ordning aflåtas.

Ex protocollo
Otto W. Seippel.
